

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Rehabilitatsiooniteenuse võimalused

Riina Järve-Tammiste

Sotsiaalteenuste üksus

peaspetsialist

16.oktoober 2015

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

Sotsiaalhoolekande seadus: Rehabilitatsiooniteenus on isiku iseseisva toimetuleku, sotsiaalse integratsiooni ja töötamise või tööle asumise soodustamiseks osutatav teenus.

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

Rehabilitatsioon on aktiivne ja dünaamiline protsess, mille käigus piiratud toimetulekuvõimega isikut toetatakse teadmiste ja oskuste omandamisel, et parendada tema füüsilist, psühholoogilist ja sotsiaalset toimetulekut. Protsess suurendab funktsioneerimisvõimet ja vähendab toimetulekupiiraja mõju.

Rehabilitatsioonis on kolm põhilist lähenemisviisi:

1. toimetulekupiiraja (trauma) mõju vähendamine;
2. uute oskuste ja strateegiate kujundamine, mis toetavad toimetuleku taastamist;
3. füüsilise ja sotsiaalse keskkonna muutuse toetamine, et toimetulekupiiraja mõju oleks võimalikult vähesel määral tuntav.

Barnes, M. P., & Ward, A. (2005). Oxford Handbook of Rehabilitation Medicine. Oxford University Press.

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

Rehabilitatsiooniteenus on kompleksteenus, mille raames toetatakse lapse erinevaid oskusi ja võimeid koostöös erinevate rehabilitatsioonimeeskonna spetsialistide- ning lapse lähi- ja formaalse võrgustikuga.

Last ei ole võimalik rehabiliteerida, kui ei ole kaasatud kõiki lapse eluga seotud osapooli!

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

Kompleksteenus (teenuste kirjeldus muutub 2016. aastast!)

- ✓ rehabilitatsioonivajaduse hindamine ja -planeerimine;
- ✓ rehabilitatsiooniplaani täitmise juhendamine;
- ✓ rehabilitatsiooniplaani täiendamine ja tulemuste hindamine;
- ✓ füsioterapeudi teenus (individuaalne ja grupitöö);
- ✓ tegevusterapeudi ja loovterapeudi teenus (individuaalne ja grupitöö);
- ✓ sotsiaaltöötaja teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine);
- ✓ eripedagoogi teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine);
- ✓ psühholoogi teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine);
- ✓ logopeedi teenus (individuaalne, seanss perele ja grupinõustamine).

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

- ✓ rehabilitatsioonivajaduse hindamine ja –planeerimine – **kliendi eluga toimetulek hinnatakse, püstitatakse koos eesmärgid ja koostatakse kava eesmärkide saavutamiseks;**
- ✓ rehabilitatsiooniplaani täitmise juhendamine – **vajadusel järjepidev nõustamine tegevustes osalemiseks;**
- ✓ rehabilitatsiooniplaani täiendamine ja tulemuste hindamine – **muutused toimetulekus, vajalikud muudatused tegevustes, püstitatud eesmärkide muutmine või täiendamine, tulemuslikkuse hindamine.**

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

- ✓ füsioterapeudi teenus (individuaalne ja grupitöö) - **motoorse sooritusvõime ja tegevuskeskkonna (sh lasteaia-, kooli-, kodu- ja töökeskkonna) hindamine, nõustamine ja kohandamise soovitused.** Individuaalsete liigutuslikku arengut soodustavate/säilitavate programmide koostamine, terapeutiliste meetodite rakendamine ja tegevuse tulemuslikkuse hindamine koostöös kliendiga. **Abivahendi vajaduse hindamine ja kasutusõpetus.**
- ✓ tegevusterapeudi ja loovterapeudi teenus (individuaalne ja grupitöö) - tegevused funktsionaalsete võimete arendamiseks ja tegevusvõime kujundamiseks, sh tegevusvõime täpsustamine; **igapäevaelus toimetuleku õpetamine;**

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

- ✓ sotsiaaltöötaja teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine) - nõustamine, juhendamine ja teraapiate läbiviimine sotsiaalsete probleemide ennetamiseks ja lahendamiseks eesmärgiga toetada/soodustada edaspidist toimetulekut. Kliendi lähivõrgustiku aktiveerimine, avalike teenuste osutajate juhendamine ja koordineerimine;

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

- ✓ eripedagoogi teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine) - **Pedagoogilised korrektsioonitegevused kognitiivsete oskuste, kommunikatsiooni, sotsiaalsete oskuste jm arendamiseks** (sh tegevusvõime täpsustamine) **ning pedagoogiline nõustamine**. Orienteerumis- ja liikumisõpetus (valge kepi kasutamine, marsruutide õpetamine jm), punktkirja õpetamine, igapäevatoimingute õpetamine, kommunikatsioonioskuste õpetamine ja arendamine ning infotehnoloogia kommunikatsioonivahendite kasutamise õpetamine nägemis- ja/või kuulmispuudega isikutele;

Mis on rehabilitatsiooniteenus?

- ✓ psühholoogi teenus (individuaalne, perenõustamine ja grupinõustamine)
- nõustamine ja psühhoteraapia isiksusest ja suhetest tingitud toimetulekuprobleemide ennetamiseks ja lahendamiseks, sh tegevusvõime täpsustamine;
- ✓ logopeedi teenus (individuaalne, seanss perele ja grupinõustamine) - kõnepuude korrigeerimine ning **kõne ja suhtlemisoscuse kujundamine**, sh tegevusvõime täpsustamine.

Kellel on õigus rehabilitatsiooniteenuse saamiseks?

1. Puudega isikul
2. Alaealiste komisiooni otsuse alusel alaealisel, kellele on mõjutusvahendina määratud rehabilitatsiooniteenus

Mis on puue?

Sotsiaalhoolekande seadus:

Puue on inimese anatoomilise, füsioloogilise või psüühilise struktuuri või funktsiooni kaotus või kõrvalekalle, mis koostoimes erinevate suhtumuslike ja keskkondlike takistustega tõkestab ühiskonnaelus osalemist teistega võrdsetel alustel.

Mis ei ole puue?

- ✓ Puue ei ole liigitamise alus
- ✓ Puue ei ole lapsega tegelemise alus
- ✓ Puue ei ole silt lapse seljas

Tegeleda tuleb lapsega mitte lapse puudega!

Miks puuet taotleda?

- ✓ Puudega lapsel on oma puude (eri-, või lisavajaduse) tõttu lisakulutusi, näiteks on vaja abivahendeid, hooldust, rehabilitatsiooni või on lisakulutused seotud transpordi, töötamise või õppimisega

Kuidas suhtuda alaealiste komisjoni otsusesse?

- ✓ Narratiiv – „paha lapse karistus“
- ✓ Tegelikkus – võimalus saada tuge lapse kasvamisel ja kasvatamisel
- ✓ **Laps ei ole paha! Paha on tegu, mis ta toime pani.**

Mida teha, kui rehabilitatsioonispetsialist „tungib“ lapse tegevuskeskkonda?

- ✓ Eesmärk on lapse eluga toimetuleku parendamine
- ✓ Võimalus saada tuge lapsega tegelemisel
- ✓ **Võimalus leida uusi lahendusi ja näha asju teisest vaatenurgast**

Kuidas puuet taotleda?

- ✓ Tuleb täita ekspertiisitaotlus lapsele ja vanaduspensioniealisele inimesele:
<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/ekspertiisi-blanketid/>
- ✓ Laps suunatakse rehabilitatsioonivajaduse hindamisele, mille käigus koostatakse rehabilitatsiooniplaan
- ✓ Küsitakse terviseseisundi kirjeldus taotlusel märgitud arstilt – menetlus on kiirem, kui tervise andmed on kättesaadavad Digiloos

Kuidas rehabilitatsiooniteenust taotleda?

Eeldusel, et lapsel on puue juba tuvastatud

- ✓ Tuleb täita rehabilitatsiooniteenuse taotlus:
<http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/rehabilitatsiooniteenus/>
- ✓ Laps suunatakse rehabilitatsioonivajaduse hindamisele, mille käigus koostatakse rehabilitatsiooniplaan

Rehabilitatsiooniteenuse rahastamine

- ✓ Teenuse osutamise hüvitab Sotsiaalkindlustusamet teenuse osutajale kuni 1395,00 euro ulatuses kalendriaastas ühe lapse kohta
- ✓ Vajadusel kompenseeritakse sõidukulud lapsele ja lapse saatjale kummalegi maksimaalselt 41,55 eurot kalendriaastas
- ✓ Vajadusel kompenseeritakse majutus lastele kuni 119,85 euro eest kalendriaastas ja alla 16-aastaste laste saatjatele kuni 119,85 euro eest kalendriaastas

Sotsiaalkindlustusameti roll rehabilitatsiooniteenuse osutamisel

- ✓ Rahastamine
- ✓ Koordineerimine
- ✓ Nõustamine, juhendamine
- ✓ Õigusaktide kaasajastamises osalemine
- ✓ Järelevalve

Sotsiaalkindlustusameti kontaktandmed

- ✓ Infotelefon **16106** või **612 1360**
- ✓ E-post: **info@sotsiaalkindlustusamet.ee**
- ✓ Postiaadress: Endla 8, 15092 Tallinn
- ✓ Veebileht: <http://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/avaleht-3/>

Muudatused seoses töövõimereformiga

- ✓ Tööalane ja sotsiaalne rehabilitatsioon
- ✓ Rehabilitatsioonivajaduse hindamine (lapsed suunatakse otse rehabilitatsiooni)
- ✓ Rehabilitatsiooniplaan koostatakse vajaduspõhiselt ja 3-liikmelise meeskonna poolt (praegu 5-liikmeline meeskond)

Lähemalt loe siit: <http://www.sm.ee/et/uus-toovoime-toetamise-susteem>

Teenused 2016 (1)

- ✓ Rehabilitatsioonivajaduse hindamine ja rehabilitatsiooni planeerimine (rehabilitatsiooniplaani koostamine)
- ✓ Rehabilitatsiooniprotsessis osalemise juhendamine ja võrgustikutöö
- ✓ Rehabilitatsioonitulemuste hindamine
- ✓ Füsioterapeudi teenused
- ✓ Tegevusterapeudi teenused
- ✓ Loovterapeudi teenused
- ✓ Sotsiaaltöötaja teenused
- ✓ Eripedagoogi teenused
- ✓ Psühholoogi teenused
- ✓ Logopeedi teenused
- ✓ **2016 lisanduvad uued teenused – arsti, õe ja kogemusnõustaja teenused**

Teenused 2016 (2)

✓ Uued teenused

- Arsti teenus (individuaalne)
- Õe teenus (individuaalne, perele, grupile)
- Kogemusnõustaja teenus (individuaalne, perele, grupile)

✓ Muutuvad teenused

- Füsioterapeudi perenõustamine
- Tegevusterapeudi perenõustamine
- Tegevusterapeudi/loovterapeudi teenus viiakse lahku:
 - tegevusterapeudi teenus
 - loovterapeudi teenus

✓ Kõiki teenuseid (v. a arsti teenus) osutatakse individuaalselt, perele või grupile

Arsti teenus

- ✓ **Arsti teenus** (ainult individuaalne) – isiku terviseolukorra hindamine ja terviseolukorrast lähtuv nõustamine rehabilitatsiooniprotsessi vältel. Rehabilitatsioonispetsialistide **nõustamine** valitud meetmete ja sekkumiste osas, terviseolukorrast lähtuv näidustuste ja vastunäidustuste määratlemine. Võrgustikuliikmete (sh pere) konsulteerimine, toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saavutamisel (konsulteerib isikut ja tema võrgustikuliikmeid tulenevalt rehabilitatsiooni tulemustest ja mõjudest terviseolukorrale).
- ✓ Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.
- ✓ Teenus **ei sisalda** arstliku raviplaani koostamist ja diagnoosi määramist, raviprotseduuride tegemist, retsepti väljastamist, eriarsti vastuvõtule ega täiendavatele uuringutele suunamist.

Õe teenus

- ✓ **Õe teenus** – tervise ja enese eest hoolitsemise alane teavitus, **nõustamine**, haigusteadlikkuse hindamine, haiguse ja sümptomitega toimetuleku õpetamine, riskikäitumise juhtimine, isiku lähivõrgustiku nõustamine isiku ja/või tema esindaja juuresolekul/loal terviseprobleemidega toimetulekuks ja toetamiseks. Rehabilitatsioonispetsialistide nõustamine valitud meetmete ja sekkumiste osas (näidustuste ja vastu näidustuste määratlemine lähtudes terviseolukorrast).
- ✓ Võrgustikuliikmete nõustamine, konsulteerimine (motiveerimine) toetamaks isikut rehabilitatsioonieesmärkide saavutamisel.
- ✓ Abivahendite vajaduse hindamine, sobiva abivahendi soovitamine ning kasutama õpetamine.
- ✓ Teenus **ei sisalda** täiendavatele uuringutele saatmist, raviprotseduuride tegemist ning retsepti väljastamist.

Kogemusnõustaja teenus

- ✓ **Kogemusnõustaja teenus** – nõustamine sarnase puude, terviseolukorra kogemuse või erivajadusega inimese poolt, kes on läbinud vastava ettevalmistuse. Teadmiste ja kogemuste vahetus ning nõustamine, emotsionaalse, sotsiaalse ja/või praktilise toe pakkumine
- ✓ Teenus on mõeldud psühhosotsiaalselt keerulises olukorras olevatele inimestele ja nende lähedastele, kes vajavad
 - suunamist asjakohase abi juurde
 - kogemuslikke teadmisi ja informatsiooni
 - teadmist ja kogemust, et nad ei ole oma eripäraga üksi
 - võimalust saada lootust ja õppida sarnase kogemusega inimestelt
- ✓ Kogemusnõustaja kuulub rehabilitatsioonimeeskonda ja on läbinud vastava koolituse

Rehabilitatsioonimeeskond

- ✓ Rehabilitatsioonimeeskond vähemalt 3-liikmeline, sh **alati sotsiaaltöötaja**
- ✓ Vastavalt isiku vajadustele tuleb meeskonna liikmete arvu suurendada
- ✓ Rehabilitatsiooniplaani koostamisel tuleb vastavalt isiku vajadustele meeskonda kaasata järgmised spetsialistid:
 - alaealine – **alati** eripedagoog
 - AK otsusel suunatud laps – alati psühhiaater **või** psühholoog
 - 16-a ja vanem psüühikahäirega isik – alati psühhiaater **ja** tegevusterapeut
 - nägemise, kuulmise või kõnehäirega või vaimse alaarenguga isik – alati eripedagoog, logopeed **või** tegevusterapeut
 - liikumispuudega isik – alati füsioterapeut **või** tegevusterapeut

Rehabilitatsiooniprogramm

- ✓ Määratletud sihtgrupile rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks rehabilitatsioonimeeskonna poolt koostatud dokument:
 - eesmärk
 - tegevused, maht
 - periood
- ✓ Programmi kinnitamine (nõuandev komisjon SKA juures – SKA, SoM, TK, Astangu KRK, EPIK esindajad; eksperthinnangud)
- ✓ Programmi hindamise kriteeriumid
- ✓ eesmärgid ja tegevused vastavad sihtgrupi vajadustele
- ✓ vastab kaasaegsetele rehabilitatsiooni põhimõtetele, sh on tõenduspõhine
- ✓ tulemused on mõõdetavad, suurendavad inimese aktiivset osalemist ühiskonnas
- ✓ tegevused planeeritud kulutõhusalt, eelarve on läbipaistev

Õigusaktid

- ✓ [Sotsiaalhoolekande seadus](#)
- ✓ Vabariigi Valitsuse määrus: [Rehabilitatsiooniteenuse raames osutatavate teenuste loetelu, teenuste hindade ja teenuse maksimaalse maksumuse kehtestamine](#)
- ✓ Sotsiaalministri määrus: [Rehabilitatsiooniteenuse taotluse vorm ja nõutavate dokumentide loetelu, rehabilitatsiooniteenusele suunamiskirja vorm, rehabilitatsiooniteenuse kulude hüvitamise arve andmete loetelu ja kulude hüvitamise kord ning rehabilitatsiooniplaanis sisalduvate andmete loetelu](#)

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

Aitäh!

Riina Järve-Tammiste

Riina.Jarve-Tammiste@sotsiaalkindlustusamet.ee

620 8302

